

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbama člana 16 tač. 1 i 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom Crne Gore, uređuju način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, kao i u odredbama člana 40, kojim se obezbjeđuje sloboda preduzetništva i stvaraju uslovi za ravnopravno tržišno poslovanje.

Dodatni osnov proizilazi iz člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava, kojim je propisano da Skupština donosi zakone, i člana 147, kojim se propisuje harmonizacija domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Reformskom agendom Crne Gore 2024-2027 za instrument EU za Reforme i rast predviđeno je usaglašavanje Zakona o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina sa Gigabitnim infrastrukturnim aktom (GIA) kojeg je Evropska komisija usvojila 11. maja 2024. godine. Ovim zakonom se propisuje način korišćenja fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina, zajedničko korišćenje i koordinirana izgradnja fizičke infrastrukture, radi smanjenja troškova, kao i druga pitanja od značaja za korišćenje fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina; obaveze u cilju prikupljanja i objavljivanja podataka o pristupu, zajedničkom korišćenju i koordiniranoj izgradnji fizičke infrastrukture; nadležni organ i postupak za rješavanje sporova; vršenje nadzora nad ovim zakonom i druga pitanja od značaja za smanjenje troškova i postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina. Važeći Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina („Službeni list CG“, br. 1/22) zasniva se na Direktivi 2014/61/EU, koja je **ukinuta** i zamijenjena Uredbom (EU) 2024/1309 o mjerama za smanjenje troškova postavljanja gigabitnih mreža (Akt o gigabitnoj infrastrukturi). Savremeni tehnološki trendovi i potrebe tržišta zahtijevaju ubrzano postavljanje mreža veoma velikog kapaciteta (VHCN), povećanje dostupnosti optičkih veza, efikasnije upravljanje fizičkom infrastrukturom drugih sektora (energetika, saobraćaj, vodovod i dr.). Izgradnja VHCN mreža je kapitalno zahtjevna. Obezbeđivanjem pristupa postojećoj fizičkoj infrastrukturi i koordiniranom izgradnjom smanjuju se ukupni troškovi i vrijeme realizacije projekata.

III. USKLAĐENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Ključni cilj Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina, (EU) 2024/1309 o mjerama za smanjenje troškova postavljanja gigabitnih elektronskih komunikacionih mreža, kojom se uređuje pristup i zajedničko korišćenje infrastrukture, propisuju obaveze operatora i organa javnog sektora, uređuje transparentnost podataka i jedinstvena informacijska tačka,

definiše koordinirana izgradnja, digitalizuju i ubrzavaju postupci izdavanja dozvola, uvodi ograničenje visine administrativnih taksi, propisuju mehanizmi rješavanja sporova.

Zakon je u saglasnosti sa međunarodnim instrumentima kojima se jamče **sloboda preduzetništva, pravo svojine** (Evropska konvencija o ljudskim pravima – član 1 Protokola br. 1), **nediskriminatorni položaj privrednih subjekata, zaštita privatne svojine i javnog interesa**.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 definiše se predmet uređenja zakona, odnosno pristup, korišćenje, zajedničko korišćenje i koordinirana izgradnja fizičke infrastrukture za potrebe postavljanja mreža veoma velikog kapaciteta. Postavlja se osnovni normativni okvir u skladu s Uredbom (EU) 2024/1309.

Članom 2 se određuje šta se smatra fizičkom infrastrukturom i navode tipični elementi (cijevi, stubovi, šahte, komunikacioni elementi i dr.). Time se precizira opseg infrastrukture na koju se odnose prava pristupa, uz jasno isključenje kablova i vodovoda za ljudsku upotrebu.

Članom 3 definiše se mreža veoma visokog kapaciteta prema tehničkim standardima EU, što je ključno za utvrđivanje na koje vrste mreža se zakon primjenjuje.

Članom 4 uvodi se razlikovanje između operatora javne elektronske komunikacione mreže i mrežnog operatora iz drugih sektora (energetika, saobraćaj i sl.). Time se određuju subjekti obavezni za omogućavanje pristupa.

Članom 5 uspostavlja se pravilo da se, gdje je primjenljivo, primjenjuju propisi iz oblasti elektronskih komunikacija, čime se obezbjeđuje usklađenost normativnog sistema.

Članom 6 recizira se da izrazi u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rod.

Članom 7 se propisuje nadležnost Agencije za rješavanje sporova vezanih za primjenu zakona, uz definisanje rokova i obaveza operatora da postupaju po odlukama.

Članom 8 uređuje se uloga jedinstvene informacione tačke u okviru informacionog sistema o prostoru kao ključnog digitalnog mehanizma za sprovođenje zakona.

Članom 9 se detaljno definišu pojmovi koji se koriste u zakonu, čime se obezbjeđuje jasnoća i jednoobrazna primjena propisa.

Član 10 uvodi obavezu mrežnih operatora i organa javnog sektora da omoguće pristup postojećoj fizičkoj infrastrukturi telekomunikacionim operatorima. Propisana je obaveza određivanja pravednih, razumnih i nediskriminatornih uslova, u skladu s evropskim standardima. Ovo je centralni institut zakona, jer omogućava smanjenje troškova i bržu izgradnju VHCN mreža.

Član 11 uređuje situacije u kojima zemljište ili objekti nijesu u vlasništvu mrežnog operatora, već u zakupu ili pod drugim pravima. Takva lica moraju pregovarati o pristupu infrastrukturi i

obavještavati Agenciju o zaključenim ugovorima. Time se sprečava da privatno-pravni odnosi postanu prepreka za razvoj gigabitnih mreža.

Članom 12 se određuju kriterijumi za određivanje cijena i uslova pristupa, uključujući troškove održavanja, amortizaciju, prethodne investicije i uticaj na tržišnu konkurenciju. Kriterijumi su usklađeni sa praksom EU i obezbjeđuju balans između interesa mrežnih operatora i operatora koji traže pristup.

Član 13 uspostavlja formu, sadržinu i rokove za postupanje po zahtjevu operatora za pristup infrastrukturi.

Članom 14 se propisuju razlozi za odobravanje ili odbijanje pristupa, uključujući tehničke, bezbjednosne i infrastrukturne razloge. Takođe se uređuje obaveza zaključivanja ugovora u roku od 30 dana. Ovo je jedno od ključnih procesnih pravila

Član15 definiše postupanje Agencije kada dođe do spora između operatora, uključujući određivanje cijene pristupa.

Član 16 obavezuje Ministarstvo da kroz informacioni sistem o prostoru objavljuje georeferencirane podatke o infrastrukturi, popunjenosti, kontaktima i dr. Transparentnost ovih podataka je ključna za efikasno planiranje izgradnje.

Član 17 uređuje način dostavljanja podataka koji nijesu objavljeni u informacionom sistemu o prostoru.

Član 18 predviđa pravo operatora da izvrši uvid u fizičku infrastrukturu radi planiranja postavljanja mreže.

Članom 19 Predviđa se nadležnost Agencije da odlučuje o sporovima kada mrežni operator ne dostavi podatke ili ne omogući pregled

Član 20 predviđa mogućnost zajedničke izgradnje nove infrastrukture radi smanjenja troškova. Ovaj član omogućava operatorima da učestvuju u zajedničkoj izgradnji nove infrastrukture, čime se smanjuju troškovi i izbjegava dupliranje radova

Član 21 uređuje obavezu mrežnih operatora da objave planirane radove.

Član 22 propisuje rokove i uslove za dostavljanje detalja o planiranim radovima

Član 23 uređuje uslove i rokove za podnošenje zahtjeva za zajedničku izgradnju, uključujući posebna pravila za ruralne i nerazvijene oblasti.

Članom 24 Predviđa rokove za odlučivanje o zahtjevu i mogućnost pokretanja spora.

Članom 25 Uređuje nadležnost Agencije da rješava sporove i utvrđuje pravičnu naknadu i obezbjeđuje ravnotežu interesa zainteresovanih strana.

Član 26 propisuje obaveze operatora i mrežnih operatora da dostavljaju podatke Agenciji.

Član 27 propisuje obavezu da se informacije o postupcima za izdavanje dozvola objave kroz informacijski sistem o prostoru.

Članom 28 uređuju se rokovi za izdavanje dozvola, obaveza nadležnog organa da ne ograničava neopravdano radove i ograničenja visine administrativnih naknada.

Članom 29 propisuje se da se prava službenosti za instaliranje mreža uređuju posebnim zakonima, čime se obezbjeđuje pravna preciznost.

Član 30 predviđa izdavanje dozvole ako nadležni organ ne odluči u propisanom roku.

Član 31 uređuje slučajeve u kojima za određene radove nije potrebna dozvola, osim u posebnim okolnostima.

Član 32 upostavlja nadležnost inspekcija iz sektora elektronskih komunikacija i nadležnog sektora mrežnog operatora.

Članom 33 nabrajaju se radnje koje inspektor može preduzeti kako bi obezbijedio primjenu zakona.

Član 34 predviđa mogućnost žalbe protiv rješenja inspektora.

Članom 35 propisuje se da Ministarstvo nadležno za elektronske komunikacije vrši nadzor nad sprovođenjem propisa.

Članom 36 propisuju se kazne za pravna i odgovorna lica koja ne poštuju obaveze iz zakona, posebno za uskraćivanje pristupa, neobjavljivanje podataka, nepostupanje po odlukama Agencije ili inspektora. Ove sankcije imaju preventivnu ulogu i obezbjeđuju legitimno sprovođenje zakona.

Član 37 određuje da se određena obaveza (izvještavanje Evropske komisije) primjenjuje od dana pristupanja EU, što je tehnički uslov zbog sadašnjeg statusa Crne Gore.

Članom 38 predviđa se obaveza donošenja propisa kojima se uređuje implementacija zakona, u određenom roku od stupanja na snagu zakona.

Članom 39 se da se postupci započeti po ranijem zakonu dovršavaju po tom zakonu, čime se obezbjeđuje pravna sigurnost i kontinuitet.

Članom 40 se stavlja van snage Zakon iz 2022. godine.

Članom 41 se precizira da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENEJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva iz budžeta Crne Gore.